

PROFESORUL, CERCETĂTORUL ȘI OMUL IOAN DRĂGAN

IOAN DRĂGAN – *IN MEMORIAM*:
ÎNTRU PASIUNEA PENTRU CERCETARE
ȘI VOCAȚIA INSTITUȚIONALĂ

CAMELIA BECIU*

ABSTRACT

IOAN DRĂGAN – *IN MEMORIAM*: BETWEEN PASSION FOR RESEARCH
AND INSTITUTIONAL VOCATION

The text briefly evokes several sequences from the journalistic and institutional career of Professor Ioan Drăgan. The biographical elements are completed with data on the published volumes, the projects and the research teams that Professor Drăgan has articulated over time.

Keywords: sociology, communication sciences, media studies, francophonie.

Domnul profesor Ioan Drăgan s-a format într-o anumită tradiție sociologică, astfel că pentru el orice proiect de cercetare presupunea derularea unei anchete sociologice pentru a evidența percepții, atitudini, comportamente. Nu-și putea imagina sociologia fără o cercetare de teren. De aici, și unele teme predilecte: opinia publică, comportamente de consum mediatic, agenda media. Volumele sale – foarte didactice – sunt ample sinteze teoretice (având tentația discutabilă pentru exhaustivitate) în care integra rezultatele cercetărilor de teren. *Paradigme ale comunicării de masă* (1996) este prima sinteză pe care a publicat-o după mai mulți ani în care se concentrase pe coordonarea unor echipe de cercetare în cadrul Institutului de Sociologie al Academiei Române, perioadă în care a inițiat mai multe anchete sociologice, în principal, în aria sociologiei media. Volumul avea să devină o resursă pentru generații de studenți și doctoranzi, la vremea aceea accesul la resurse esențiale în domeniu precum și la literatura recentă fiind extrem de dificil. Peste ani, profesorul avea să-și încheie cariera cu două volume enciclopedice ca dimensiuni și

* Senior Researcher, PhD, The Institute of Sociology, Romanian Academy, e-mail address: camelia.beciu@fjsc.ro

miză analitică (*Comunicarea. Paradigme și teorii*, 2008), la care lucrase ani buni, cu hotărâre, cu întreruperi, cu reveniri și adăugiri continue atunci când părea că încheiase, găsind mereu prilejul de a insera noi date empirice sau de a prezenta alte unghiuri teoretice. Un efort bibliografic uriaș, indicând pasiunea profesorului pentru *expunerea* teoriilor într-o formă în care sinteza să fie completată de date de cercetare și de nararea unor conjuncturi științifice punctuale, ceea ce face ca lectura volumelor să nu fie cantonată eminentemente într-o tonalitate formală. În perioada în care a fost directorul Institutului de Sociologie au fost publicate rapoarte de cercetare și volume pentru care profesorul Drăgan are meritul de a fi coagulat echipe de cercetare (un astfel de volum a fost *Reconstrucția simbolică a câmpului electoral*, 1998)¹ și tot în acea perioadă lansează ideea unui colocviu franco-român în științele comunicării, demers pentru care a avut susținerea necondiționată a profesorului Nicolas Pelissier și căruia avea să i se dedice până la retragerea sa din activitatea instituțională (la momentul la care scriu aceste rânduri, a avut loc cea de-a 25-a ediție jubiliară a colocviului). Primele ediții ale colocviilor au presupus nenumărate probleme organizatorice, colocviul crescând de la o ediție la alta, fiecare ediție propunând o tematică relevantă pentru comunitatea academica internațională din domeniul științele comunicării. Colocviul franco-român în științele comunicării constituie un autentic mediu de socializare academică în care s-au sudat contacte profesionale, s-au dezvoltat proiecte de cercetare internaționale (de menționat aici neapărat proiectul *Espace(s) public(s) européen(s), constructions identitaires et dispositifs télévisuels – Approches comparatives des émissions de débat public en Europe*, în colaborare cu Laboratoire « Communication et politique », CNRS, Paris, proiect coordonat de Guy Lochard, 2001–2004), au apărut volume cu tematicile colocviului publicate alternativ în Franța și în România (unul dintre cele mai relevante este *La communication du politique*, L'Harmattan, 1999) și s-au articulat traiectorii științifice ale unor tineri cercetători.

La începutul anilor 2000, profesorul Ioan Drăgan va lua o decizie surprinzătoare pentru unii, firească, într-un fel, pentru cei care lucraseră îndeaproape cu el. Renunță la directoratul institutului precum și la calitatea de cercetător în cadrul aceleiași instituții și se transferă ca profesor titular la Universitatea din București. Simțise că trebuia să pună punct unei etape pentru a putea să se dedice mai mult studenților și doctoranzilor. Începe o perioadă în care energia și obstinția profesorului sunt îndreptate spre obținerea de fonduri pentru cercetări, multe dintre ele în beneficiul doctoranzilor săi, parcurgând cu răbdare hățiturile unei birocrății extrem de complicate. A format echipe de cercetare pe oriunde l-a purtat traiectoria instituțională, ca atare, și aici, la universitate, va pune bazele *Centrului de Studii Media și Noi Tehnologii de Comunicare*, sub egida căruia va demara noi proiecte, contribuind la consolidarea instituțională a domeniului. Metodologic, probabil și

¹ Fără să știe poate, formând echipe, a generat și prietenii de-o viață – într-o astfel de conjunctură i-am cunoscut pe prietenii mei de cursă lungă Nicolae Perpelea, Ioana Dragomirescu, Anca Velicu, Nicolas Pélissier.

sub influența temelor de doctorat pe care le coordonează, începe să se preocupe mai multe de analizele calitative ca un complement la cele cantitative, așa cum a procedat pentru proiectul *Violența în emisiunile de televiziune* (2004–2005) – într-o primă etapă a proiectului, semio-discursivă, s-a analizat reprezentarea violenței în emisiunile de televiziune, iar în cea de-a doua etapă, s-a recurs la o anchetă sociologică pentru a se analiza comportamentul de consum mediatic al elevilor. Cu fiecare proiect sau publicație, miza era să delimiteze studiile media ca domeniu interdisciplinar în câmpul academic din România, conștient desigur, deși nu cultiva o linie neapărat foucauldiană, că un domeniu de cunoaștere se instituie și prin dispozitive instituționale. Această vocație instituțională, clădită în timp, deopotrivă pragmatic, dar mai ales solidar cu colegii săi mai tineri, a contat pentru profesorul Drăgan poate chiar mai mult decât pasiunea pentru text și cercetare.

În ultimii ani, când se retrăsese demult din mediul academic, ne auzeam când și când la telefon, discuta cu entuziasm despre ultimele cărți pe care le parcursese, era la curent cu actualitatea, lua poziție față de dezbaterile intelectuale din Franța (era un francofon și francofil desăvârșit) și ocolea cu discreție orice detaliu legat de dificultățile inerente vieții de zi cu zi. Pentru el, arta de a conversa rămânea un reper constant în relația cu lumea. A putut astfel să treacă peste șicanele cotidianului, inclusiv ale celui academic (și nu au fost puține), să nu acumuleze orgolii și frustrări, să treacă elegant peste neînțelegeri. Sunt mulți care îi datorează o traiectorie în evoluția lor profesională, dar cred că sunt și mai mulți cei care și-l amintesc: extrem de activ, *causeur*, autoritar, dar atent la celălalt, generos, întotdeauna egal cu sine.

